

Álom havában jelre várva

Napok alatt százezren látták a Kincsemet, amelynek nyitójelenetéhez kísértetiesen hasonlítanak Bicskei Zoltán múlt héten bemutatott *Álom hava* című mozifilmjének első képkockái: akasztott embert himbál a szél a magyar tájban. Traumából nincs hiány a magyar történelemben. Kérdés azonban, hogy mi következik a megrázkódtatás után. Hogyan lehet történetté formálni az eseményeket, értelmet adni a kínzó emlékeknek? Erőforrássá válik végül, vagy lehúzó erővé a történelmi tapasztalat? Bicskei Zoltán filmje megmarad a dilemmáknál.

A törökdúlás után elnéptelenedett Bácskában, 1690 decemberében – álm havában – apa és lánya előmerészkedik a nádas rejtekéből. Bujdosók, tétovák, elcsigáztak. A megmaradt élet jeleit kutatják, de rajtuk kívül, úgy tűnik, sehol egy teremtett lélek. Aztán mégis: az aracsi pusztatemplomnál tanácstalan férfiakra találnak. Lassan bontakozik ki a történetük.

Elejtett félszavakból megtudjuk, hogy Hórihorgas, a deák ezek között a falak között nevelkedett, Sánta, a katona pedig rég elvesztett családját keresi. Tizenkét év törökországi rabság után jöttek haza, és azt hitték, ifjakat fognak tanítani itt a műveltségre, a betűvetésre és a vitészségre. De az egykor virágzó szent hely már csak rom, a lakói meghaltak vagy elmenekültek.

Új korszak kezdetén állunk – véli Bicskei Zoltán rendező, aki a kultúra és a hit védelmét tartja a legfontosabb feladatnak alkotásában. Hősei azonban tanácstalanok, az értelmetlen pusztítás láttán maguk sem tudják, mihez kezdjenek, merre induljanak, hogyan lehetne új közösségre találni. Jelre várnak. A dilemmák pedig egyre sorakoznak, a kérdések egyre nyugtalanítóbbak, és a választ táltosokkal, szent királyok szellemével találkozással sem sikerül megtalálni. Egyvalaki mégis képes a

cselekvésre: Félszemű, az ösztönlény, a megalázott szolga...

A közel tíz évig készült alkotást teljes egészében a természetben forgatták.

Sajátos jelenség, hogy Bácskában akár filmről, akár képzőművészetről vagy irodalomról van szó, meghatározó a lírai attitűd. Talán az Alföld szelleme teszi. A szerb–magyar történelmi mozifilm is lírai alkotás, nyelve archaikus, szövegrészei kötött népi imádságokból, irodalmi idézetekből és köznapi beszédből gyúródtak össze. A történetmondás időről időre elhalkul, helyét átveszi a szónál is erősebb dallam. És ez a zene elsöpör mindent, ami prózai. Csöntör táltos (Horváth Csaba) megszólaltatja kezdetleges hangszerét, mi pedig a romok fölött végre kitekinthetünk a végtelen égre, a messzeségbe. Távlatot nyer az egyes emberek küszködése, mert a pusztá időtlen és mozdíthatatlan.

Összeköti az itt élő népeket, megidézi a keleti mentalitást is, a világ leghíresebb szárazkertjét, a kiotói Rjóan-dzsit, amelynek különleges ereje abban áll, hogy titkát sohasem sikerül teljes egészében megragadni. Szabályosra gereblyézett homokóceánba ágyazott kövek: az idő óceánjában sodródó Japánt jelképezik. Az alföldi pusztá porába írt jeleket ki fejt meg? A kunhalmok titka, az eső- és szélkoptatta faragott kövek üzenete megmarad? A lélek helyeinek természetéhez tartozik, hogy inkább felvetnek, mintsem megválaszolnak kérdéseket...

A délvidéki magyar történelmi filmet teljes egészében a természetben forgatták. Télen, nagy mínuszokban a jégen, amikor enyhült az idő, sárban, nyáron közel ötven fokban. (A mostoha körülmények között volt, aki meg is jegyezte, hogy több eszük van a szappanoperák készítőinek, akik a tengerpartot választják helyszínül.) Az *Álom hava* közel tíz évig készült, különlegessége, hogy

a magyar filmek között elsőként szerepel benne Attila, az Isten ostora, akit meggyőző erővel alakít Papp Lajos szívsebész.

A vajdasági színészek közül a főbb szerepekben Kovács Frigyest, Szilágyi Nándort és Búza Ákost láthatják a nézők Magyarországon és a határokon túl is: július 21-től Szerbiában, ahol a

Magyar Nemzeti Tanács és a budapesti Nemzeti Stratégiakutató Intézet támogatásával húsz településen mutatják be a filmet. Nagyváradon a Szent László-ünnepek keretében vetítik, és a tervek szerint Ausztráliába is elviszik.

(Magyar Idők, 2017. április 5.)

